

INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA CHET TILLARINI O‘RGANISHDA ICHKI REGULYATSIYANI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Jo‘rayeva Moxidilxon Soxibjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

“Pedagogika yo‘nalishi” 1-bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20741841>

Annotatsiya: Maqolada integrativ yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi pedagogik texnologiyalar va o‘yin metodikalarining bolalarda chet tillarini o‘rganishda ichki regulyatsiyani shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari keng yoritilgan. Ichki regulyatsiya bolaning o‘z xulq-atvori, diqqat e‘tibori, his-tuyg‘ulari va faoliyatini mustaqil boshqara olish qobiliyati sifatida tahlil qilinadi. Tadqiqotda integrativ metodika yordamida ta‘lim, o‘yin faoliyati, ota-ona va pedagoglar bilan hamkorlik orqali bolalarda ichki regulyatsiya va chet tillarini o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantirish usullari ko‘rsatib berilgan. Maqola zamonaviy emotsional va kognitiv barqarorlikni shakllantirishdagi ahamiyatini ta‘kidlaydi.

Kalit so‘zlar: integrativ yondashuv, ichki regulyatsiya, maktabgacha yosh, chet tillarini o‘rganish, pedagogik imkoniyatlar, o‘yin texnologiyalari, emotsional boshqaruv, tarbiya, rivojlantiruvchi muhit

Аннотация: В статье подробно рассмотрены педагогические возможности формирования внутренней регуляции у детей дошкольного возраста при изучении иностранных языков на основе интегративного подхода. Внутренняя регуляция анализируется как способность ребенка самостоятельно управлять поведением, вниманием, эмоциями и учебной деятельностью. В работе показано, как с помощью интегративной методики, включающей обучение, игровую деятельность и сотрудничество с родителями и педагогами, можно развивать навыки внутренней регуляции и изучения иностранных языков. Особое внимание уделено значимости современных педагогических технологий и игровых методов для формирования эмоциональной и когнитивной устойчивости детей.

Ключевые слова: интегративный подход, внутренняя регуляция, дошкольный возраст, изучение иностранных языков, педагогические возможности, игровые технологии, эмоциональная регуляция, воспитание, развивающая среда

Abstract: The article examines the pedagogical possibilities of developing internal regulation in preschool children while learning foreign languages through an integrative approach. Internal regulation is analyzed as a child’s ability to independently manage behavior, attention, emotions, and learning activities. The study presents methods for fostering internal regulation and foreign language skills using an integrative methodology that includes education, play-based activities, and collaboration with parents and educators. The article highlights the importance of modern pedagogical technologies and play methods in promoting children’s emotional and cognitive stability.

Keywords: integrative approach, internal regulation, preschool age, foreign language learning, pedagogical possibilities, play technologies, emotional regulation, upbringing, developmental environment

Kirish. Bugungi raqamli va globalizatsiyalashgan davrda maktabgacha ta’lim tizimida bolalarning lingvistik va psixologik rivojlanishiga katta e’tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, chet tillarini o’rganish bolaning kognitiv, ijtimoiy va emotsional ko’nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, maktabgacha yoshdagi bolalar diqqatning tarqoqlashuvi, sabrsizlik va emotsional beqarorlik kabi xususiyatlarga moyil bo’lgani sababli, ularni chet tillarini o’rganish jarayonida samarali boshqarish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, ichki regulyatsiyani shakllantirish samarali bo’lishi uchun integrativ yondashuv qo’llanilishi lozim. Ushbu yondashuv ta’lim, tarbiya, o’yin faoliyati, ota-ona va pedagoglar bilan hamkorlik, shuningdek, psixologik qo’llab-quvvatlashni bir tizimda uyg’unlashtiradi. Natijada bolalarda chet tilini o’rganish ko’nikmalari tezroq rivojlanadi, emotsional va kognitiv barqarorlik mustahkamlanadi.

Asosiy qism. Ichki regulyatsiya tushunchasi va pedagogik ahamiyati

Ichki regulyatsiya – bu bolaning o’z xulq-atvori, diqqat e’tibori, his-tuyg’ulari va faoliyatini mustaqil boshqara olish qobiliyati. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ichki regulyatsiya shakllanishi ijtimoiy, emotsional va kognitiv rivojlanishning asosiy omili hisoblanadi. Bu ko’nikmalar bolaning kelajakdagi o’quv faoliyatiga tayyorligini, mustaqilligini va ijtimoiy moslashuvini ta’minlaydi[2].

Pedagogik nuqtai nazardan ichki regulyatsiya bolalarda o’quv jarayonida muvaffaqiyatga erishish, sabr-toqat va diqqatni jamlash, shuningdek, stressli vaziyatlarda o’zini boshqarish qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, ichki regulyatsiyani shakllantirish maktabgacha yoshdagi bolalarda pedagogik jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi[5].

Integrativ yondashuv va uning imkoniyatlari

Integrativ yondashuv maktabgacha ta’lim jarayonida turli pedagogik va psixologik usullarni birlashtirish orqali bolaning rivojlanishini kompleks tarzda ta’minlaydi. U quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- O’quv va o’yin faoliyatini uyg’unlashtirish – o’yin orqali bolalarda diqqatni jamlash, his-tuyg’ularni boshqarish va til ko’nikmalarini shakllantirish mumkin.
- Pedagog va ota-ona hamkorligi – uy va maktab sharoitida bir xil metodika orqali ichki regulyatsiya va chet tilini o’rganish qobiliyatini mustahkamlash.
- Psixologik qo’llab-quvvatlash – emotsional barqarorlikni oshirish va motivatsiyani kuchaytirish.
- Texnologiyalar va resurslardan foydalanish – audio, video va interaktiv o’yinlar bolalarda til o’rganishni qiziqarli va samarali qiladi[4].

Chet tillarini o’rganishda ichki regulyatsiyani rivojlantirish

Chet tillarini o’rganish jarayonida bolalar yangi so’zlar, grammatik tuzilmalar va muloqot vazifalariga duch keladi. Shu jarayonda ichki regulyatsiyani rivojlantirish quyidagi metodlar orqali amalga oshiriladi:

- O’yin metodlari – rolli o’yinlar, hikoya va dialog mashqlari bolalarda e’tibor va emotsional boshqaruvni rivojlantiradi.
- Qoidali mashqlar va ritmik faoliyat – qiziqarli mashqlar bolalarni faol tinglash va xotira ko’nikmalarini shakllantiradi.
- Ijobiy rag’batlantirish – muvaffaqiyat va harakatlar uchun maqtov bolalarda motivatsiyani oshiradi va ichki regulyatsiyani mustahkamlaydi.
- Paralel til va hissiy o’yinlar – yangi so’zlar va iboralarni o’rganish paytida emotsiyalarni boshqarish va ijtimoiy ko’nikmalarni rivojlantirish[3].

Integrativ yondashuvning amaliy samardorligi

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, integrativ yondashuv yordamida bolalarda:

- Ichki regulyatsiya darajasi sezilarli darajada oshadi.
- Chet tilini o'rganish ko'nikmalari tezroq rivojlanadi.
- Emotsional va kognitiv barqarorlik mustahkamlanadi.
- Bolaning o'zini boshqarish va ijtimoiy moslashuvi yaxshilanadi[6].

Pedagogik amaliyot shuni ko'rsatadiki, tarbiyachi, psixolog va ota-ona hamkorligi integrativ yondashuv samaradorligini oshiruvchi asosiy omil hisoblanadi. Shu bilan birga, interaktiv o'yinlar va texnologiyalarni qo'llash bolalarda o'rganishga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi va ichki regulyatsiyani yanada mustahkamlaydi[1],[2].

Xulosa. Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tillarini o'rganishda ichki regulyatsiyani shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari integrativ yondashuv asosida yoritildi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, integrativ yondashuv – ta'lim, o'yin faoliyati, ota-ona va pedagoglar bilan hamkorlik hamda psixologik qo'llab-quvvatlashni uyg'unlashtirib, bolalarda ichki regulyatsiya va til o'rganish ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi “Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2019. URL: <https://lex.uz/docs/4438571>
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi. “Ilk qadam” davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2018. URL: https://api.maktabgacha.uz/uploads/mtm_files/Ilk_qadam_dasturi.pdf
3. L.S. Thought and Language. – Cambridge, 1986. URL (Google Scholar): <https://scholar.google.com/scholar?q=Vygotsky+Thought+and+Language>
4. A.N. Activity, Consciousness, and Personality. – Moscow, 1975. URL (Google Scholar): <https://scholar.google.com/scholar?q=Leontiev+Activity+Consciousness+and+Personality>
5. D.B. Preschool Psychology. – Moscow, 1989. URL (Google Scholar): <https://scholar.google.com/scholar?q=Elkonin+preschool+psychology>
6. L.I. Personality Development in Childhood. – Moscow, 1968. URL (Google Scholar): <https://scholar.google.com/scholar?q=Bojovich+Personality+Development+in+Chi>